

Antoni Munar, gerent de la Federació Hotelera de Mallorca, creu que no és just que els hotelers paguin ells, exclusivament, el cost del desgast del medi ambient i demana un pla integral on tots els elements de la cadena productiva, paguin. Antoni Munar té una àmplia experiència en la gestió al sector turístic. Bon coneixedor de la història i de la teoria del turisme creu que cada vegada és més important el binomi turisme/medi ambient.

Medi ambient: "tothom ha de contribuir"

Antoni Oliver

-Quina relació té, en la seva opinió, el turisme i el medi ambient?

-Totes les organitzacions internacionals que fan projeccions de futur sobre el turisme diuen que les destinacions madures que vulguin seguir tenint una demanda adequada hauran de tenir cura de tres eixos: medi ambient, higiene i seguretat. Ara, en primer lloc hem de conceptualitzar

què volem dir amb el terme medi ambient. Entenc que medi ambient és tota aquella problemàtica que genera la conducta humana sobre els medis naturals, bàsicament, l'aire, el territori i l'aigua.

-Podem començar pel territori.

-El territori d'aquesta comunitat és molt limitat, per tant és fràgil. Fa quaranta anys, quan va començar el turisme ni els empresaris ni l'Administració no estaven preparats, no hi havia els coneixements que tenim avui en dia i no es va fer cap tipus de planificació. Si haguéssim de començar ara, les coses es farien d'una altra manera. Però ja està fet i el que hem de fer és millorar el que tenim, en la

mesura del possible. En primer lloc s'ha de posar una limitació al consum de territori. Les Directrius d'Ordenació Territorial posaran un poc d'ordre. Si parlem del creixement hotelier, la Llei general d'ordenació turística preveu que per fer places noves se n'han d'eliminar d'antigues. Aquesta és una mesura acceptada tant per qui és a la indústria turística com per qui no. S'ha de transformar més que ampliar l'oferta. I en aquest apartat del territori vull dir una cosa que crec que és àmpliament acceptada pel sector i és que totes les zones turístiques haurien de planificar una harmonització paisatgística i urbana per tal que les zones siguin més humanes, moltes d'elles ja són nuclis urbans, i es tracta que trobin un urbanisme millor. Són necessaris els plans d'esponjament, però més important encara que això és fer un tractament integral amb equips interdisciplinars, amb urbanistes, paisatgistes, experts en ordenació del trànsit.

NO NOMÉS FER ZONES VERDES

-No només fer zones verdes.

-No es tracta només de tomar un hotel per fer un jardí, perquè això aïlladament no té molt de sentit, perquè si es toma un hotel a una zona molt urbanitzada el que passarà és que llevaràs tres o quatre hotels, però no resoldràs el problema ni tan sols estèticament, per això crec que el tractament ha de ser integral.

-Més preocupacions mediambientals.

-Crec que s'ha de donar una solució definitiva a la problemàtica dels residus sòlids urbans. No diré quina ha de ser la millor solució, però hi ha d'haver un consens en aquesta qüestió. Des del sector turístic, això és cert, encara que a vegades es tengui una imatge depredadora del turisme, per conveniència o per convicció desenvolupam una tasca que es concreta a reduir al màxim la producció de residus. Intentam reciclar-los al màxim i els compactam per tal que la retirada sigui més fàcil. Quant a residus líquids, els hotels de primera generació no contemplaven l'aprofitament d'aigües grises. Als hotels nous està contemplat. Intentam desenvolupar una cultura de l'estalvi de l'aigua, no només entre els treballadors, sinó també entre els clients. A tots els hotels federats hi ha als banys avisos que diuen "per favor estalviï aigua". Als hotels s'empren una quantitat enorme de tovalloles, només amb l'estalvi de tres rentades per setmana s'estalviaria una gran quantitat d'energia, de detergents, en definitiva de contaminació. Educam els clients perquè utilitzin les tovalloles les vegades que puguin i els deim que la deixin a terra si volen que la tovallola sigui rentada, si la pengem entendrem que continuen amb la mateixa tovallola. I hem de dir que els clients en fan bastant de cas.

-Es posen reguladors d'aigua?

-Hi ha zones on s'ha arribat a acords amb els ajuntaments. Per exemple a Calvià on posen uns reguladors perquè l'ai-

gua no surti a tanta pressió. És important fer aquests tractaments, perquè un regulador estalvia un 40% d'aigua a cada un dels punts. Aquests tipus d'aparells s'instal·len de forma progressiva, igualment que el doble polsador a les cisternes del vàter, pot regular la quantitat d'aigua, a més que s'ha reduït la capacitat de les cisternes.

-S'apliquen també sistemes d'estalvi d'energia elèctrica?

-Tots els hotels de darrera generació i els antics que es renoven duen un sistema de targeta. Obres la porta amb la targeta i per tenir llum has de posar la targeta a una ranura, quan la'n treus s'apaga tot. Això regula el consum d'energia elèctrica. No sé quin percentatge d'hotels el tenen ara, però d'aquí a tres o quatre anys, tots els hotels haurien de tenir incorporats sistemes d'estalvi d'energia. L'energia és tant important com l'aigua, també deim als clients que no tinguin sempre l'aire condicionat i que no deixin els llums encesos quan surten. També les cambres tenen instruccions d'apagar els aires condicionats si funcionen. Hi ha una consciència i el convenciment, perquè no només es tracta de deixar de consumir, sinó d'evitar costos. Per tant, aquesta és la visió que tenim de com s'ha d'actuar respecte al medi ambient.

-Segurament podrien fer alguna cosa més.

-També en el tema de compres intentem comprar a betze per evitar els embalatges, hi ha circumstàncies que no ho permeten, però sempre que es pot ho feim. A Calvià tenim un acord amb l'ajuntament per compactar els residus sòlids, reduir el volum, si reduïm el volum també es redueixen les taxes. També hi ha una línia de subvenció perquè els hotelers puguin comprar les màquines compactadores. Encara que un empresari no estigués convençut d'aquestes coses, sap que només pot anar per aquest camí, perquè a Europa, que és el nostre mercat natural, la conscienciació mediambiental és molt alta. Això fa que l'empresari estigui més que obligat a desenvolupar una eficient gestió mediambiental, perquè sap que si ho fa això pot ser una de les seves armes comercials més importants a l'hora de vendre l'hotel. Un hotel verd, ben gestionat des del punt de vista del medi ambient, té molta sortida al mercat, això fa que cada vegada més els hotelers a la seva gestió, sobretot ara que incorporen gestió de qualitat, també incorporin gestió de qualitat i de medi ambient, perquè saben que si no ho fan així, no només perdrien quota, sinó que no donarien la millor relació preu/qualitat.

LA CAPACITAT DE CÀRREGA DEL TERRITORI

-I per parlar d'una problemàtica més general, no creu que Mallorca ja ha ultrapassat la capacitat de càrrega del territori?

-Aquest és un tema important i de vegades es toca massa de passada i se'n fa un poc de demagògia. Voldria intentar centrar el tema. La nostra comunitat té una renda de situació privilegiada, això vol dir que a dues hores de vols ets als principals nuclis urbans, comercials i industrials d'Europa. A Europa hi ha 350 milions de persones que tenen una fascinació pel Sud, per la Mediterrània, i viatjar i fer vacances forma part de les seves necessitats bàsiques, després de menjar i vestir.

-L'Europa del sud fa de jardí de l'Europa del nord, això ja hi ha algun sociòleg que ho té teoritzat.

-El Sud es converteix en una societat de serveis per al Nord, però no crec que sigui intrínsecament dolent, és qüestió que ens sapiguem organitzar. Això fa que aquesta àrea natural que és Europa vers la Mediterrània, faci una pressió brutal quant a turisme i a urbanisme sobre els països mediterranis desenvolupats es refereix, és a dir, a l'arc mediterrani més al nord d'Àfrica. Aturar aquesta pressió és difícil, però no queda més remei que fer feina en aquest sentit.

-Com s'aturaria?

-Abans parlàvem de les limitacions del creixement turístic, que ja no es pot limitar, perquè ja està fet, i de l'urbanístic on tampoc no és possible limitar, perquè ja s'ha limitat. El que passa és que hi ha moltes llicències donades abans de l'aparició de les dues lleis. De noves places hoteleres n'arriben molt poques, el que passa és que el desenvolupament urbanístic, encara és fort i a la societat hi ha confusió. No es fan més places hoteleres, si es fan no són ni l'1% del total, i això acabarà. Ara, circules per tota Mallorca i veus, a tots els municipis, desenvolupament urbanístic. Això s'ha de lligar amb la demanda. Antigament es va començar per venir a Mallorca a través dels hotels, avui hi ha un 20%, tal vegada se n'hauria de fer un estudi seriós, que no ve a través d'un intermediari. Tenim dades fidedignes. La venda de paquets turístics a Mallorca s'ha mantengut o fins i tot ha minvat un 1%, i el nombre de visitants britànics continua augmentant. Això vol dir que el visitant és de cada vegada més independent. On van aquestes persones? No ho sé. Hem demanat estudis, però entenem que una part va a hotels, i una part a cases particular, a lloguers, a cases d'amics. El que vull dir és que la càrrega que tenim el mes de juliol i agost es reparteix. Per exemple, al Pla de residus de Mallorca hi ha un gràfic que diu cada mes quina quantitat de població hi ha si sumam els habitants de dret i els de fet. El juliol i l'agost hi ha un milió i mig de persones, en referència als hotels són 273.000, que són les places oficials. D'aquestes, n'has de restar 608.000 residents, fa dos anys almenys, perquè ara són 650.000, i també has d'afegir seixanta mil treballadors i hi ha 600.000 persones que van fora dels hotels. També s'ha de tenir en compte que aquesta és una societat rica, i no entraré ara en detalls sobre si la riquesa està ben distribuïda o no, però jo sempre he defensat que el turisme no només ha de dur una rendibilitat econòmica, sinó també social. Si observem la producció de tones anuals per mesos de residus sòlids tenim que en el mes de febrer són 25.000 tones, i l'agost 44.000, és a dir, que la societat consumeix molt i el turisme agreuja la situació. Però molts de problemes els produïm perquè som una societat que consumeix molt. Hi ha 850.000 cotxes, i els cotxes de lloguer només són 65.000.

-Vostè creu que s'ha arribat al límit de la capacitat de càrrega?

"Són necessaris els plans d'esponjament, però més important encara que això és fer un tractament integral amb equips interdisciplinars, amb urbanistes, paisatgistes, experts en ordenació del trànsit".

-Si no hi hem arribat, hi som a prop. Però, què s'ha de fer?, reduir el nombre de visitants? Bé, si redueixes l'oferta immobiliària i d'allotjament, que per cert ja no es pot reduir més, no queda altra solució que gestionar millor el que tenim. En termes d'aigua, d'energia, de territori, d'infraestructures, tot això ho hem de gestionar de la millor manera possible,

per fer que la gent que ve tengui la millor qualitat de vida possible.

GESTIÓ INTEGRAL DEL MEDI

-Què pensa de l'ecotaxa?

-No és tant un problema d'ecotaxa, sinó de gestió integral del medi ambient. La comunitat s'ha de plantejar de forma integral un pla de gestió. Seria desitjable que els partits polítics es pocsassin d'acord en aquest tema, perquè és un tema "d'estat" i hi hauria d'haver un consens. Un pla d'aquestes característiques els permetria donar solucions

simultànies a tot el que afecta el medi ambient. Fins que tots aquests temes de residus, paisatgístics, urbanístics, d'energia, aigua, etc. no s'abordin d'una forma integral, hi ha una difícil solució. Si es fes això seria per a nosaltres bo, perquè per una part destruiríem el mite que els hotelers estan a favor de la balearització, entesa com a destrucció sistemàtica del paisatge a favor del turisme. Si es fes aquest pla el podríem exhibir com una eina d'avantatge comparatiu. És a dir, que totes les altres zones turístiques del món que es desenvolupin tendran els mateixos problemes. Vas a Mikonos i tens Mallorca calcada en més petit, i amb problemes més greus, per tant tenim l'oportunitat històrica de tornar a ser capdavanters, en aquest cas en la gestió

tament, i el tractament no es pot fer tot de cop. Hi ha d'haver uns terminis i unes necessitats econòmiques a cada un dels terminis. Això s'ha de repartir amb fons del sector, de l'Administració i europeus. El que no pot ser és dir "vull carregar tant" i no dir qui ho administrarà, on anirà.

-És a dir, que el sector no es nega a contribuir, sinó que s'han d'aclarir les coses?

-El sector sempre ha demanat que es faci una diagnosi de la problemàtica i amb la valoració global es veurà com s'ha de contribuir. A mi em sembla molt bé que es compri Aubarca i es Verger. Però quan entres en avió per la badia de Palma, veus una taca a la mar, perquè hi ha una depuradora que no funciona, primer s'han d'arreglar aquestes coses, perquè una contaminació d'aquest tipus fa més mal que el fet de no tenir un tros de terra.

Quant als hotelers, si un ajuntament els ha demanat una aportació per fer una actuació l'han feta, el que no pots fer és que de tota la cadena de valor de l'activitat econòmica d'aquesta comunitat, únicament un graó de la cadena se'n faci responsable.

-El que sembla és que alguns hotelers estan en contra de l'ecotaxa perquè creuen que baixarà la productivitat dels hotels, que vendrà menys gent i no pensen en altres avantatges, de qualitat etc.

-Hi ha hagut una guerra als mitjans sobre el tema i s'ha donat la sensació, no sé si sense voler o a posta, crec que sense voler, que es vol satanitzar l'activitat turística. El turisme ha dut coses bones i dolentes, ara no podem dir "hem de destruir el turisme perquè ha dut una casta de problemes".

-Ningú no planteja això, racionalment.

-El que passa és que hi ha gent que planteja que el turisme ha estat el responsable d'una problemàtica que ens resta qualitat de vida, doncs el destruïm. Però quan s'empra una carretera, no només ho fa el turista. Quan vas a's Trenc, no només hi van turistes, jo el que dic és que tampoc no és just que només pagui el turista, sinó que ho ha de pagar tota la cadena de l'activitat econòmica.

-També s'ha plantejat que sigui a través de l'IVA turístic que es faci un fons.

-Això ho ha plantejat Unió Mallorquina i té bastant de sentit, perquè això és una repercussió sobre tota la cadena de valor de l'activitat econòmica turística. És una altra possibilitat. Però voldria anar més enllà: els que vivim a aquesta comunitat, directament o indirecta vivim del turisme i això ens ha donat un benestar que podem constatar. Els problemes que nosaltres mateixos generam a causa del gran consum que tenim aquí els generam tots, i tots en som responsables, és fari seu dir "jo vull viure bé, però que m'ho paguin els altres". Per exemple, el consum de l'aigua als hotels. Pagam l'aigua més cara, però el problema no és el consum de l'aigua als hotels, sinó que un 65% de l'aigua s'empra al sector agrícola. És una ximpleria dir que farem pagar als turistes per resoldre els nostres problemes. No em sembla correcte.

-Si és decideix una forma de cobrar aquest impost, estarien disposats a pagar?

"Encara que un empresari no estigués convençut d'aquestes coses, sap que només pot anar per aquest camí, perquè a Europa, que és el nostre mercat natural, la conscienciació mediambiental és molt alta".

efectiva integral del medi ambient.

LA CONTRIBUCIÓ ECONÒMICA DELS HOTELERS

-Quina seria, en aquest cas, l'aportació econòmica dels hotelers?

-Si es fes un pla integral tendríem una diagnosi i un trac-

-Aquesta pregunta no es pot fer d'aquesta manera.

-Doncs, com es pot fer?

-La pregunta seria, si es fa un pla integral, els hotelers, com un graó de la cadena de valor econòmic estan disposats a pagar? Hauran de pagar, com a part d'aquesta cadena, hauran de pagar. Però és clar que sempre s'oposaran a ser els únics que paguen.

-Hi ha un altre tipus de fiscalitat, que no només està dirigida als hotelers, sinó també als constructors, es planteja també per als cotxes de lloguer, per als consums excessius d'aigua, etc.

-L'objectiu últim de l'Administració és donar el màxim de qualitat de vida als ciutadans. Aquí parlem de capacitat de càrrega, de densitats de població, etc. Jo sempre pos l'exemple d'Holanda, un país petit amb una gran càrrega, en canvi és un dels països que ofereix més qualitat de vida del món, perquè hi ha una eficiència i una bona gestió per aprofitar tots els recursos. A més hi ha una conscienciació a la societat civil que sap que el territori és petit i que no queda més remei que posar-se d'acord. Aquí és aquesta cultura de gestionar discrepàncies la que no ha arrelat.

-S'ha mantingut amb el Govern alguna reunió oficial respecte al tema de l'ecotaxa?

-Diverses vegades el president de la junta directiva ha dit al president Antich i al conseller de Turisme que hi ha d'haver un tractament globalitzat d'aquest tema, integral. El que es rebutja és que els hotelers siguin els únics que es facin responsables de tot, i això fins i tot hi ha membres del Govern que ho han dit.

-Un altre tema, com pot el sector turístic contribuir encara més a la bona marxa de l'economia balear, per potenciar altres sectors, com per exemple l'agrícola o la indústria alimentària?

-El sector turístic, per exemple, consumeix una gran quantitat de productes mallorquins. El millor client d'Agama és una cadena hotelera. El que passa és que hi ha determinades coses que s'han de tenir en compte. Per exemple, els clients no volen mantega groga, la volen blanca. Si la infraestructura d'aquí fa la mantega groga, no es pot fer groga, perquè el client la vol blanca i la compra blanca. És a dir, que també s'han d'adaptar els productors a determinades situacions. Hem tengut un progrés gràcies al turisme, i el turisme té unes limitacions, llavors crec que s'hauria d'aprofitar aquesta experiència i la bonança econòmica per formular un nou model, no un nou model turístic, sinó un model d'activitat econòmica relacionada amb la sostenibilitat d'aquesta comunitat. Aquesta és la qüestió.

És fals parlar d'un nou model turístic, hem de parlar d'un nou model econòmic per a les Illes, per poder aprofitar la riquesa que ens ha dut el turisme.

SABER ON ES VOL ANAR

-Com es fa això?

-No ho sé. Pos un exemple, a vegades, i és l'exemple de Xina que practica una política de desenvolupament de la perifèria, per exemple Xangai, que és una ciutat que gasta molt de doblers per fer-hi anar els grans gurus de l'economia i de la planificació, perquè els donin idees sobre el futur desenvolupament. Aquí tenim bons economistes i arquitectes, però a vegades els que estam més en el dia a dia no tenim perspectiva. Tal vegada aquí hauríem de fer venir gent important en aquests camps per assessorar-nos. Pujol, per exemple, té d'assessor Michael Potter, és a dir, que això de deixar-se assessorar per gent de fora ja es fa. Algú amb una perspectiva àmplia, i no subjecta a interessos partidistes, hauria de donar la seva opinió.

-És possible que la diagnosi i cap on s'ha d'anar se sàpiga, però tal vegada no s'han pres mai seriosament el tema de la sostenibilitat ningú, ni el Govern

anterior ni aquest. Els principals índexs creixen a una mitjana d'un 10%, això vol dir que es doblarà tot d'aquí a set anys i mig, quina casta de sostenibilitat és aquesta?

-Qualsevol persona mínimament intel·ligent ho veu. El problema és com posar-se a fer-hi feina. Hi ha molt d'interessos contraposats, si no es comença una cultura de gestió d'interessos i de discrepàncies, no sé què pot passar. El mateix sistema quan detecta una sèrie de coses irreversibles els posa remei. Tothom està d'acord en la diagnosi, però no tothom en el tractament. Hi ha un equip de la universitat que fa una taula d'inputs/ outputs, se'n va fer una el 1985 i no se'n ha fet cap altra, aquesta taula és la veritable radiografia econòmica, i se sabrà què genera el turisme, quines accions es poden interrelacionar, etc. El tema és decidir, amb això i amb la trajectòria dels darrers cinquanta anys, analitzar cap on podem anar amb els recursos que tenim, amb un model sostenible.

"Seria desitjable que els partits polítics es posassin d'acord en aquest tema, perquè és un tema "d'estat" i hi hauria d'haver un consens".

"Hem tengut un progrés gràcies el turisme, i el turisme té unes limitacions, llavors crec que s'hauria d'aprofitar aquesta experiència i la bonança econòmica per formular un nou model, no un nou model turístic, sinó un model d'activitat econòmica relacionada amb la sostenibilitat".

